

حسابرسی داخلی شرکت بورس اوراق بهادار

برنامه حسابرسی بدهیها و ذخائر

اهداف رسیدگی

لازمست رسیدگی هایی انجام شود تا بتوان اثبات نمود :

1. کلیه بدهی ها و ذخائر متعلق به واحد مورد رسیدگی در تاریخ ترازنامه ، در صورت های مالی منعکس گردیده است.
2. تعلق بدهی ها و ذخائر منعکی در صورتهای مالی واحد مورد رسیدگی به آن ، به استناد اسناد و مدارک مثبت ، محرز بوده است.
3. ارزش کلیه بدهی ها و ذخائر به درستی و براساس اصول پذیرفته شده تعیین و در صورتهای مالی منعکس گردیده است.

یادآوری

قبل از شروع رسیدگی ها ، اطمینان حاصل نمائید که با توجه به نتایج حاصل از بررسی سیستم کنترل های داخلی و رسیدگی به معاملات (شرح بخش 4 این مجموعه) کلیه تغییرات لازم (مشمول بر میزان و نحوه رسیدگی ها) توسط مسئول کار در این برنامه به عمل آمده است .

تاریخ صورتهای مالی :		واحد مورد رسیدگی :
حسابرس مسئول	عطف به کاربرگ	شرح رسیدگی
		<p>1. صورت خلاصه حسابهای پرداختی را به تفکیک سر فصل های عمده تهیه نمایید ، کلیه حسابهای پرداختی بایستی به صورت بلند مدت و کوتاه مدت تقسیم شده باشد.</p> <p>2. مانده های بدهکار حسبهایی که در حسابهای پرداختی منظور شده است ، از نظر ماهیت و دلیل ایجاد مورد بررسی قرار داده و از طریق ثبت اصلاحی طبقه بندی به سرفصل حیابهای دریافتی انتقال دهید.</p> <p>وام های پرداختی :</p> <p>3. صورت خلاصه ای از مانده کلیه وام های دریافتی تهیه نمایید که در آن منبع تامین کننده وام ، تاریخ دریافت ، اصل مبلغ وام ، میزان استفاده شده ونشده ، تاریخ سررسید، مبلغ هر قسط ، شرایط بازپرداخت و کارمزد پرداختی درج شده باشد.</p> <p>4. جمع صورت خلاصه فوق را کنترل و مانده های کاربرگ را با مانده های منعکس در دفاتر مشتری کطابقت نمایند.</p> <p>5. اطلاعات فوق الذکر را با مفاد قرارداد مقایسه کنید.</p>

6. در مورد دریافت وام جدید ، رسید وجه شرکت و دریافت مبلغ وام در حسابهای بانکی را ردیابی نمایید .
7. صورت جلسات هیات مدیره را در ارتباط با تسهیلات و وام های جدید بررسی نمایید.
8. در مورد بازپرداخت اقساط ، پرداخت مزبور را مورد رسیدگی قرار داده و آن را مشاهده نمایید
9. در مورد کارمزد های به حساب گرفته شده ، برگ بدهکار بانک و قرارداد وام بررسی نموده ، محاسبات را کنترل کنید و در صورت پرداخت ، رسید وام دهنده را مشاهده نمایید.
10. در مورد وام های ارزی ، نحو تسعیر آنها و به حساب گرفتن سود یا زین حاصل از تسعیر ارز مربوط را کنترل نمایید.
11. از وام دهندگان تائیدیه ای در مورد مانده وثایق و بهره های معوق دریافت کنید و این اطلاعات را با مدارک و ثبتهای حسابداری شرکت و کاربرگهای حسابرسی تطبیق نمایید.

اسناد پرداختی :

12. صورت ریز اسناد پرداختی را که نشان دهنده ذینفع ، سررسید و مبلغ باشد از مشتری دریافت ، جمع آن را کنترل و با مانده مربوطه در حسابهای مشتری مطابقت دهید.
13. دقت کنید که اسناد پرداختی مربوط به فعالیت شرکت باشند.
14. در مورد اسناد پرداختی که سررسیدشان قبل از پایان سال مالی است و علت عدم پرداخت را تعیین کنید. دقت کنید چنانچه بعد از پایان سال مالی نیز وجوه مربوطه پرداخت نشده ، امکان شکایت ذینفع علیه شرکت و ادعای خسارت وجود دارد . در این مورد بایستی بدهی احتمالی مربوطه در یادداشتهای همراه صورتهای مالی ذکر گردد.
15. پرداخت اسناد پرداختی را بعد از پایان سال مالی مورد رسیدگی قرار دهید و لاشه سفته یا برات را مشاهده کنید.
16. در صورتیکه سررسید اسناد پرداختی بعد از تاریخ رسیدگی باشد صورتحساب ، رسید انبار و مصوبات خرید مربوطه را رسیدگی نمایید.
17. چنانچه اسناد پرداختی پس از پایان سال تمدید شده است دلایل آن را بررسی و در " نکات قابل توجه " درج نمایید.
18. در مورد اسناد پرداختی ارزی ، نحوه تسعیر و به حساب گرفتن سود و زیان حاصل از تسعیر ارز مربوطه را کنترل نمایید.

بستانکاران تجاری:

19. صورت ریز بستانکاران تجاری را از مشتری دریافت نموده ، جمع آن را آزمایش و با

	<p>مانده دفتر کل و مبالغ مندرج در صورت ریز را با مانده های مندرج در دفاتر یا کارتهای معین مقایسه نمائید .</p> <p>20. با توجه به میزان اطمینان از وجود و اعمال کنترل داخلی مطلوب و با نظر مسئول کار تعداد ... قلم از مانده های بزرگ حساب بستانکاران تجاری و همچنین از هر ... حساب ، یکی از آنها را بدون در نظر گرفتن بزرگی یا کوچکی مانده از صورت ریز برای رسیدگی انتخاب نمایید.</p> <p>21. در مورد حسابهای انتخاب شده برطبق بند فوق ، اقلام تشکیل دهنده مانده را با توجه به صورت حساب و قراردادهای خرید یا هزینه و رسید انبار یا تاییدیه دریافت خدمات مربوطه مورد رسیدگی قرار دهید.</p> <p>22. نسبت به ارسال تاییدیه حسابها و اسناد پرداختی و بررسی پاسخ های واصله و واصل نشده به شرح مذکور در بند 32 برنامه حسابرسی حسابها و اسناد دریافتی اقدام نمائید .</p> <p>23. حسابهای بستانکاران انتخابی را در سال مالی بعد مورد بررسی قرارداد و اگر هر یک از بدهی ها پرداخت شده باشند ، رسید بستانکار را مشاهده نمایید.</p> <p>24. در مورد مانده هایی که پس از مدت طولانی همچنان پرداخت نشده باقی مانده ، ماهیت و علل پرداخت نشدن این گونه مانده ها طی سالهای گذشته را مشخص نمایید.</p> <p>25. اطمینان حاصل نمایید که آزمون های میان بر (تست انقطاع) پایان سال به شرح مذکور در برنامه رسیدگی موجودی ها به نحو مناسب انجام شده است.</p> <p>26. در مورد بستانکاران تجاری ارزی ،ضمن ارسال تاییدیه معاملات خارجی و تطبیق اطلاعات واصله با موارد مندرج در حسابهای مورد رسیدگی ، نحوه تسعیر و به حساب گرفتن سود و زیان حاصل از تسعیر ارز مربوطه را کنترل نمایید.</p> <p><u>سایر بستانکاران و هزینه های تعلق گرفته و پرداخت نشده (معوق)</u></p> <p>27. صورت ریز سایر بستانکاران و هزینه های تعلق گرفته و پرداخت نشده را از مشتری دریافت و یا خود تهیه نمایید.</p> <p>28. اطمینان حاصل کنید که کلیه هزینه های دوره ای مانند حقوق ، اجاره ، آب و برق و تلفن و امثال آنها تا پایان سال مالی به حساب سود و زیان منظور شده باشند.</p> <p>29. هزینه های تعلق گرفته و پرداخت نشده سال جاری را با سال قبل مقایسه نموده و تغییرات قابل توجه آنها را بررسی نمائید .</p> <p>30. چنانچه هزینه های فوق الذکر پرداخت نشده باشند ، مطمئن شوید که میزان ذخیره کافی است. همچنین پرداخت بعد از پایان سال مالی را در این مورد رسیدگی کنید.</p> <p>31. هزینه های پرداخت شده بعد از پایان سال مالی را مورد رسیدگی قرار دهید تا چنانچه هزینه ای مربوط به سال مورد رسیدگی در سال مالی بعد پرداخت شده است و ذخیره ای برای آن در نظر گرفته نشده است ،مشخص شود. سند اصلاحی برای جمع این</p>
--	---

هزینه ها در کاربرد "اسناد اصلاحی پیشنهادی" ثبت کنید.

32. اقلام تشکیل دهنده حسابهای حق بیمه و مالیاتهای تکلیفی پرداختنی را به صورت نمونه ای و به شرح زیر رسیدگی نمائید :

32,1. محاسبات مربوط به کسور حق بیمه و مالیات را با رسیدگی های حقوق و دستمزد ردیابی نمائید.

32,2. پرداختهای طی سال را با فیش های پرداخت و اظهارنامه های ارسالی تطبیق نمائید.

32,3. تاخیر در پرداخت در موعد مقرر و خسارت تاخیر را مد نظر قرار دهید.

ذخیره مزایای پایان خدمت :

33. روش مربوط به مزایای پایان خدمت را یادداشت نمایید. چنانچه روش مزبور غیر

منطقی به نظر می رسد ، دلایل خود را در " نکات قابل توجه " درج نمایید ، اطمینان حاصل نمایید که رسیدگی های مندرج در بند 16 برنامه حسابرسی داخلی حساب سود و زیان به نحو مناسب انجام شده است.

34. برای اینکه هزینه مربوط به ذخیره مزایای پایان خدمت از نظر وزارت دارایی بوده و

ثانیاً وجوه فوق صرف خرید اوراق قرضه دولتی یا اسناد خزانه برسد یا در یکی از بانکهای ایرانی یا موسسات که با کسب مجوز قانونی به این منظور تشکیل می شود در حساب مخصوص نگهداری شود . نحوه استفاده از حساب مذکور در ماده 147 تا 150 قانون مالیاتهای مستقیم توضیح داده شده است.

بدهی های احتمالی:

35. نحوه عمل واحد در مورد بدهی های احتمالی را بررسی و یادداشت نمائید .

36. چنانچه شرکت محصول خود را به مدت معینی ضمانت نموده است ، حساب ذخیره مربوطه را بررسی و اگر ذخیره کافی نیست با ذکر دلایل در " نکات قابل توجه " یادداشت نمایید

37. باتوجه به صورت جلسات مجامع و هیات مدیره ، مکاتبات با مشاور حقوقی ، تاییدیه مدیران و سایر مکاتبات ، قراردادهای و اطلاعات مربوطه ، وضعیت بدهی های احتمالی (دعای حقوقی علیه شرکت ، جرائم بیمه و مالیات ، بدهی های ناشی از خرید دین و غیره را از لحاظ ضرورت تعدیل حسابها و یا افشا مناسب موارد مربوطه در یادداشت های همراه صورت های مالی بررسی نمائید.

سایر بررسی ها :

38. در صورتیکه با توجه به اهداف رسیدگی ، رسیدگی های دیگری در مورد بدهی ها و ذخائر لازم به نظر می رسد ، پس از تصویب مسئول کار در ذیل درج نموده و به اجرا درآورد.

